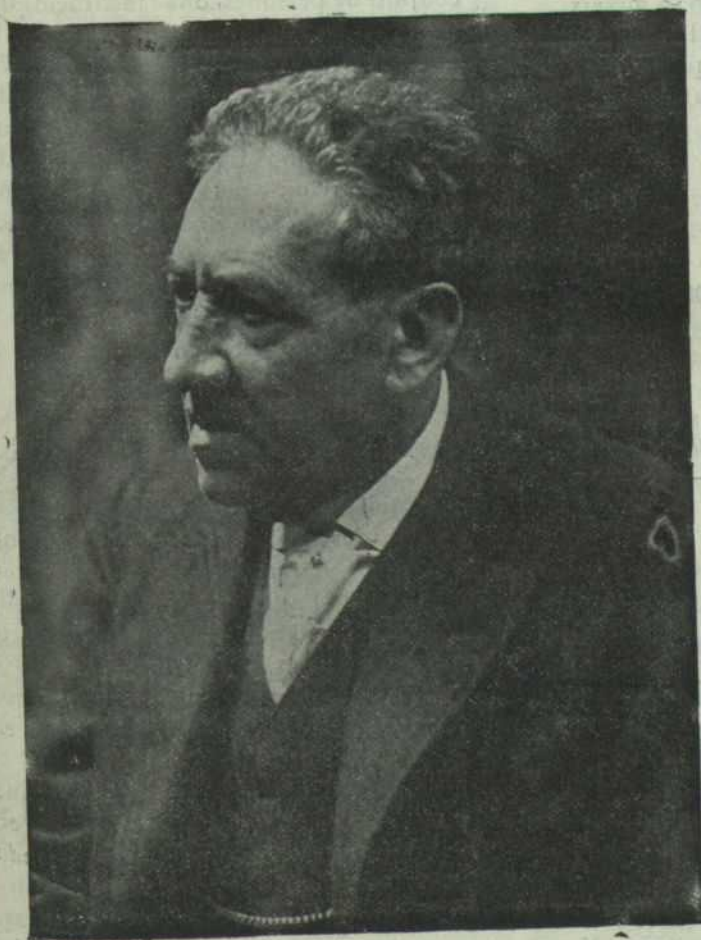

(Fotografia Arenas).

ISCLE SOLER.

Segueixen. LA CAMPANA
SUBMERGIDA (16 pàgines)
y LES ALES DE CERA
(8 pàgines).

15 CÈNTIMS

Isele Soler

DE TOTS COLORS no publica una detallada biografia de aquest eminent actor, gloria del Teatre català, ja que son tant nombrosos y sabuts els seus triomfs escènics y tant reconeguts els seus mereixements, que considerem sobrer tot nou elogi que'n féssim.

Sols direm de'n Soler que com ningú ha sabut captarse la admiració y efecte de tots, y que per molts anys viurà el seu recort entre les noves generacions d'actors, que l'anomenen mestre, y entre les noves generacions d'amants del Teatre català que l'consideren en lo molt que val y l'estimen tant com se mereix.

Siguin aquestes ratlles testimoni de l'admiració y respecte que sentim pel degà gloriós dels actors catalans.

L'secàndol dels drets de propietat intelectual

Curiositat.—Qui es una víctima.—Doctrina moral.—Sobre el setè manament.—Perjudicis materials y morals.—Els autors catòlics que s'inscriuen.—Els que's deurién inscriure.

Hi ha molts que voldrien saber l'autor que s'amaga darrera 'l seudònim *Una víctima*.

Ja'ls ho diré: soch jo. Però ¿qui soch jo? també'ls ho diré: *Una víctima*. ¿Ho volen més clar?

Bromes apart: *Una víctima* es, com indica'l sen nom, una víctima. Y com que ja ho es prou, no vol serho d'algunes persones que, ab una unció y una mansuetut evangèliques, han manifestat el desitg de pegarli.

En lo tocant a n'això, *passo*. Y vels-hiaquí perque callo qui soch. De manera

que no cal que busquin, perque no'n treuràn res. Y lo únich a que s'exposen els peguissers es a equivocar-se y pegar en fals o rebre'l cambi. si a mà ve.

Ja sé que alguns dels que desitgen saber qui soch, es ab l'intent de felicitar-me. Tantes gracies, senyors, però *Una víctima* es modesta y els compliments la sofoquen. Ab això també passo.

Y velshiaquí tot lo que'ls puch dir respecte a la meua personalitat. Encara que si'ls tinch de ser franch, ni jo soch *Una víctima* ni *Una víctima* soch jo. Vagintho a entendre. Vull dir que *Una víctima* no es una persona, ni dues, ni tres: es un conjunt de persones, una institució, un símbol, tot lo que vulguin. ¿No s'ha dit que Homer no ha existit may y que l'*Illiada* y l'*Odisea* eren obra de una pila de persones? Donchs fassinse càrrech de que la present campanya es obra també de una colectivitat y potser se cremaràn una mica. Per això som una colla els que acceptem *datos* pera la campanya. Varies persones distintes y una sola *Victima* veritable, com si diguéssim.

Y qui vulgui saber més, que vagi a Salamanca.

Copio de la obra «Catecismo popular explanado», escrita en alemany pel Rnt. Francisco Spirago, professor del Liceu Imperial de Praga y traduïda al castellà pel Rnt. P. Ramón Ruiz Amado (edició Gili, ab censura eclesiàstica:)

«En el séptimo mandamiento nos prohibe Dios perjudicar al prójimo en su hacienda o intereses».

¿Què fan les empreses o societats que deixen de pagar els drets als autors? Perjudiquen al *proïsme* en la seva *hisenda* y *interessos*. Donchs les societats catòliques que's troben en semblant cas, manquen al setè manament del Decàlech; donchs jo, al senyalar el manca-

ment, faig un be a les societats catòliques que hi han caigut; donchs en lloch de volerme pegar, m'haurien de donar les gracies.

Segueixo copiant de la mateixa obra:

«El que ha perjudicado a su prójimo en sus bienes, está estrechamente obligado a restituir o resarcir el daño. (Lev. 6, 1-5).

...«Aun el que por ignorancia ha venido a poseer una cosa ajena, está obligado a devolverla a su dueño, en cuanto cae en la cuenta de que no es suya».

...«El que no quiere restituir lo ajeno o resarcir los daños injustos, no puede alcanzar perdón de Dios, ni absolución del confesor.»

Ja veuen els catòlics que's neguen a pagar, que jo no hi poso res pel meu compte: catecisme pur.

Is autors tenen una hisenda en les seves obres. Per aprofitarse dels fruïts d'aqueixa hisenda, cal pagar, fora en el cas de que l'autor hagi exposat que condona ls seus drets.

Donchs bé: moltes societats catòliques s'han negat a pagarlos, fins a autors que, com el senyor Albanell y Vilas, havien expressat la seva voluntat de cobrar inscribintse a la Societat d'autors.

¿Qué'ls toca fer donchs, a les societats que's troben ab que, per ignorancia o per altres causes, no han pagat lo degut?

El P. Spirago ho diu clar en un dels textos transcrits:

«Aun el que por ignorancia ha venido á poseer una cosa ajena, está obligado á devolverla á su dueño en cuanto cae en la cuenta de que no es suya».

Els drets de propietat son de su dueño; les societats que, en lloch de pagarlos, els retenen, posseeixen una cosa contra la voluntat de su dueño; el que posseeix una cosa contra aquesta voluntat, manca al setè manament, perjudicant á su prójimo en su hacienda é intereses, y si

no vol restituir lo retingut de manera indeguda, no puede alcanzar perdón de Dios, ni absolución del confesor.

Més clar, aigua.

Y si deixem als autors catòlics y ens fixem ab els profans dels que s'aprofiten certes societats catòliques «escapsantlos les dames», el mal es encara pitjor, car no solament els perjudiquen materialment, sino moralment, espatllantlos les obres de mala manera. Per això sostenim que lo que caldria, fora permetre la entrada de dames en els teatres catòlics, abans de suprimirles de la manera ignominiosa que's fa en algunes societats.

Y els que tinguin por de que l'admissió de dames podria ser un perill, pitjor per ells: senyal de que no tenen prou confiança en la propia virtut. Lo que dich y repeteixo es que a les associacions chorals per l'estil del Orfeó, no hi ha hagut may motiu de queixa. Tot lo més s'hi pot fomentar, dintre la moral més extricta, una cosa tan santa com es el matrimoni, un dels sagraments de la Santa Mare Iglesia. Y ben segur que a les societats catòliques en que representessin renyoretes germanes o filles de socis, passaria lo mateix que a les societats chorals hont pera be del art s'ajunten els esforços dels dos sexes.

A hores d'ara s'han inscrit a la Societat els següents autors catòlics:

D. Joaquim Albanell y Vilas.

D. Benvingut Montagut, que sòl firmar Pau Rosés.

D. Francesch Pradell, que sòl firmar Pau Guiteras.

D. Ramón Vinyes.

D. Joan Mallol.

D. Francesch Criach.

Donchs ja ho saben les societats. Si fan obres d'aquets senyors y no'n pa-

guen drets, cometeràn un furt, condemnat per la Iglesia.

Y ja ho saben també els representants de la Societat d'autors; cal que vagin a cobrar, perquè hi ha societats que diuen que no tenen cap inconvenient en satisfer els drets deguts.

De totes maneres, si els representants de la Societat d'autors no's presenten a cobrar, ja'ls donaré un concell als senyors de les societats catòliques: enviïn un avis a la delegació de la dels autors, pera subsanar el descuyt. Lo que's dèu, se dèu, tant si ho venen a cobrar com si no. Y a totes les societats hi ha un conserge que pot arribarse a pagar al passeig de Gracia.

El fet de que'l conductor del tranvia no'm presenti el bitllet, no m'eximeix pas de pagar el tragecte.

**

Y ara, una nota pera alguns autors catòlics richs.

Sembla que'ls que no ho son com vostès, temen que vostès, sentho, no vulguin inscriure les seves obres.

Escoltin, donchs. En Valera era rich. Donchs malgrat aixó, no donava cap article de franch. ¿Per qué? Per no perjudicar als escriptors pobres que necessitaven viure de la ploma.

Donchs ¿per qué no seguir el bon criteri den Valera? Y ¿per qué no millorar-lo y tot, cobrant els drets de les seves obres y destinantlos al foment d'institucions benèfiques y piadoses?

Aixís si que obrarien evangèlicament, no perjudicant als seus confreres y protegint als pobres de Jesucrist.

¿Oy que ho faràn? ¡Y si, homes!

Una víctima.

CAP=TART

*Té'l cel les resplendors d'una claror encesa,
devalla de l'alsaria un aire de repós,
els cims tenen encants de frêsta gentilesa
y s'alsa de la terra un grat perfum de flós.*

*Dels camps endormiscats en llargues caravanes
els bous ab pas calmós retornen als corrals,
floreixen cants nocturns per les extenses planes
y's pobla l'infinit de ritmes capvesprals.*

*Damunt les coses plana ambient de pau eterna..
Les ànfores devallen a dins de la cisterna
y s'omplen clapotant del nacari licor.*

*Pels jardinals en flor se perden les donzelles,
revolen ensomniades les càndides ocelles
y creix la nit serena. Es l'hora del amor.*

DANIEL CARBÓ.

ELS MESTRES CONTISTES

Els sis "Napoleons"

Aventura de SHERLOCK HOLMES, contada pel Doctor John
Watson, Ex-metge-major del exèrcit anglès

PER

Sir Arthur Conan Doyle

(Continuació)

Després d'haverli recomanat la més absoluta reserva 'ns en varem anar.

Ja era un xich entrada la tarda quan ens ficarem a un restatrant. Varem menjar lleugerament. Un diari qu'estava dins d'un march a l'entrada, anunciava'l crim de Kensington com un assassinat comès per un boig. Se veyà, donchs, que M. Harker havia arribat a temps pera ferse imprimir la seva ressenya. El relat de aquell acontexement, que era la nota del dia, omplia dues columnes d'aquell diari que Holmes va comprar y que va resseguir, àvidament, mentres menjava. En segons quins passatjes Holmes somreia.

—Això va bé, Watson—va dir-me— escolti aquest trosset: «Ens plau fer saber als nostres lectors que les opinions més autorisades coincideixen al establir el mòvil del assassinat. Tant M. Lestrade, un dels nostres detectives més experimentals de Scotland Yard, com M. Sherlock Holmes, l'expert aficionat que tothom coneix, creuen igualment, que'ls incidents acabats tan tràgicament son l'obra d'un boig y no propiament la d'un criminal. Cap altra explicació se pot donar a uns fets com aquets.» Veu, Watson, la premsa... es un gran instrument quan un se'n sab servir. Y, ara, si vol, anem-nos a Kensington a veure lo que'l director de «Harding y germans» podrà contarnos.

El fundador del establiment era un home baixet, tot aixerit y que vestia pulcrement. Tenia les idees clares y s'expressava ab facilitat.

—Ja he llegit en els diaris del vespre

el relat de lo succehit. M. Horace Harker es un client nostre y li varem vendre'l bust fa alguns mesos. N'haviem encarregat tres d'iguals a Gelder y C.^a Ara els tenim tots venuts y li podrem dir a qui, consultant els llibres. Miris: l'un el varem vendre a M. Harker; ¿veu?... un altra a M. Josiah Brown, torra de les Acacies, Labernum Vale, Cuiswick... y'l tercer a Sandeford, Lower Grove Road, Reading. L'home de qui vostè m'ha ensenyat la fotografia no l'he vist may y si l'hagués vist el tindria present, perque de cares tan lletges com aquella no'n corren gayres. Entre'ls nostres obrers n'hi ha molts d'italians, si senyor, y si haguessin volgut mirar els nostres llibres, ho haurien pogut fer perfectament, perque com no hi ha cap motiu pera tancarlos, els deixem sempre per aquí. De totes passades, ja ho sab, si li puch esser útil disposi. Y en cambi espero que vostè me donarà detalls d'aquest assumpte tan estrany.

Durant la declaració de M. Harding, Holmes havia pres moltes apuntacions, y li vaig conèixer que l'aire que la cosa anava prenent el complavia. Ab tot, no me va insinuar res y sols me feu observar, que si no'ns afanyavem, fariem tart a la cita ab en Lestrade. Efectivament, quan vam arribar a Baker-Street, en Lestrade ja'ns esperava passejantse amunt y avall, molt impacient. Del modo ab que'ns va mirar ja vaig veure que no havia perdut el temps.

—Y bé, senyor Holmes—va demanarnos.—¿Quines noves porta?

—Hem tingut una diada molt pesada,

però no ha sigut en và. Hem vist al fabricant que va entmotllar els bustos y'ls comerciants que ls han venut. Desd'ara, puch seguir la pista de quiscun d'ells desde'l comensament.

—¡Els bustos! ¡Els bustos!—exclamà en Lestrade. —¡Anem!... Vostè, senyor Sherlock Holmes, té'ls seus mètodes, que jo no haig pas de criticar, però crech que la jornada meua ha sigut més bona que la de vostès. He indentificat el cadavre.

—¡Es impossible!

—Y fins he descobert el mòvil del crim.

—¡Perfectament!

—Enim un inspector especialment encarregat de Saffrou Hill, el barri dels italians. El cadavre duya una medalla al coll, y això, junt ab el color de la pell de la seva cara, m'ha fet pensar que's tractava d'un meridional. L'inspector d'Hill aixís que l'ha vist ja l'ha reconegut. Se diu Pietro Venucci, prové de Nàpols y es un dels pinxos més tremendos de Londres. Forma part de la Maffia, una de les societats secretes que tenen per objecte la propaganda per medi del fet. ¿Veu vostè com ara la qüestió's va aclarint? L'assessí, sens dupte, deu esser també un italià y un soci de la Maffia que si molt convé havia violat d'una manera o altra els reglaments de la societat y en Pietro era l'encarregat de buscarlo. Per això la fotografia que li varem trobar a la butxaca devia esser la del seu assessí, que li van entregar pera evitar que prenguéss una persona per altra. Segurament en Pietro'l va seguir, el va veure ficarse a una casa, sortirne y durant la discussió que abdós degueren tenir, en Pietro va esser mort. ¿Qué li sembla, senyor Sherlock Holmes?

Holmes va aplaudir.

—¡Molt bé, molt bé, Lestrade!—va cridar. —Però jo no he vist prou clar, en tot això, com s'esplika vostè lo de la destrucció dels bustos?

—¡Els bustos! ¡Vostè no més veu els bustos! Si ben mirat això no es res, son robos castigats, tot lo més, ab sis mesos de presó. ¡Cà! Sobre l'assassinat jo he encaminada l'enquesta, y d'ara en avant, ja'n tinch tots els fils a las mans.

—Y ara ¿qué farà vostè?

—¡Oh! es molt senzill; aniré ab Hill al barri dels italians; allí trobaré l'home de la fotografia y'l detindrè com acusat

d'homicidi. ¿Vindrà ab nosaltres, vostè?

—No ho espero. Tinch l'idea de que arribarem al fi d'una manera més senzilla. No puch assegurar res, perque tot depèn d'un factor que s'escapa a les nostres comprobacions... però, tinch esperança... y fins jugària dos contra hu que si vostè m'acompanya aquesta nit, li faré posar la mà damunt de l'autor...

—¿En el barri dels italians?

—No; en tot cas serà a Chiswick. Si vol venir ab nosaltres li prometo que demà aniré ab vostè al barri dels italians; aquest retart no estorbarà gens la nostra informació. Per ara, me sembla que'ns aniria molt bé dormir unes quantes hores. No hem de marxar abans de les onze y abans de clarejar ja estarem de retorn. Dini ab nosaltres, Lestrade, y estiris damunt d'aquest canapé fins al moment de marxar. Mentrestant fassim l'obsequi de tocar el timbre, car vuy fer venir un propi perque haig d'enviar una lletra ara mateix.

Holmes va passar-se la nit resseguint un munt de vells diaris qu'omplien la nostra galfa. Quan va baixar els ulls li brillaven ab aires de triomf, però no'ns va dir res ni a l'un ni a l'altre, del resultat de les seves indagacions. Per ma part, jo qu'havia seguit p's a pas el camí de tot aquell assumpte tant complicat, encara que no podia endavinar lo qu'anavem a fer, entreveya ab claretat lo que Holmes pensava: l'individu que buscavem no deixaria d'atentar contra un dels dos bustos que restaven sencers y'm recordava que un d'ells se trobava a Chiswick. Segurament que la nostra expedició tenia per fi sorprendrel infraganti y m'admirava la treta de que s'havia valgut el meu amic per que l'inconegut seguís lliuranse a les seves empreses; treta que consistia en donar a n'els diaris una falsa pista, pera que ell, tranquil y sense por, anés seguint sa tasca. Aixís, donchs, no'm va sorprendre que Holmes me recomanés de pendre'l revòlver. Ell agafà el trenca-testes son arma preferida.

Un cotxe tancat ens esperava a la porta y'ns dugué fins passat el pont de Hammer Smith. Al esser allí, varem ordenar al cotxer que'ns esperés. Vam anar a peu fins a un carrer bon xich isolat; a cada banda'l vorejaven elegants cases voltades de jardins. A la claror d'un llum de gas varem poder ovirar el nom de la

torra de les Acacies, inscrit sobre la barrera. El propietari ja devia esser al llit, car no's veyia un llum enloch, tret del que brillava damunt de l'imposta de la porta d'entrada y quina resplandor aclaria vagament el caminal del jardí. La barrera de fusta que separava la propietat del carrer, extenia una ombra impenetrable y a n'aquella ombra ens feu amagar Holmes.

—Temo que 'ns haurem d'esperar molt temps—va dir—però encara tenim la sort de que no plou. Val més que no fumem, si bé això 'ns ajudaria a passar el temps. Tenim dues probabilitats contra una de triomfar y si sortim ab la nostra, l'èxit ens compensarà les molesties passades.

Ab tot, no'ns tinguérem d'esperar tant com Holmes temia. L'espera s'acabà de la manera més ràpida y inesperada. Tot d'una, sens que la més lleugera remor ens hagués posat al aguayt, se va obrir la barrera del jardí y un individu, destre com un mico, empenqué'l caminal. Sota la faixa de claror que venia de la porta el varem veure passar, després, va desaparèixer darrera de la casa. Hi hagué un llarch silenci, durant el qual, nosaltres ens aguantavem la respiració. No vam trigar gayre a sentir un grinyol; ovrien una finestra. El soroll callà: l'individu havia entrat a la casa. Varem veure la resplandor d'una llanterna sorda en una habitació; lo que buscava no hi era, perque se'n va anar cap a un altra, d'allí passà a una tercera.

—Anem cap a la finestra overta—va dir en Lestrade.—El podrem agafar quan sortirà.

Mes encara no haviam pogut donar un pas que l'home ja havia sortit. Vam poguer veure que s'enduya quelcom a

les mans y que era blanch. Va mirar a tot entorn y'l silenci del carrer desert el va tranquilisar. Se'ns va girar d'esquenes pera deixar sa presa. Un instant després varem oïr un soroll sech. Aleshores, l'home estava tan absorvit per lo que feya, que no'ns va sentir atravessar per damunt de l'herba. Ab un salt de tigre, Holmes l'agafà. Al instant, en Lestrade y jo, el varem subjectar pels brassos y li posarem les manilles. May he vist una cara més repugnant. Ens contemplà ab les faccions contretes ¡Era l'home de la fotografial Holmes, no obstant, no's va ocupar gaire del presoner. Assegut en els esglahons de l'escalinata, va examinar ab gran cura y detenció, els bocins de l'objecte qu'aquell home se'n havia endut de la casa. Era un bust de Napoleó igual que'l que haviam vist al matí, també trencat. Holmes va mirar, a la claror del llum, d'un a un tots els trosos de guix, mes tots eren iguals. Acabava aquest exàmen quan va apareixer un llum en el vestibul y's va obrir la porta. L'amo de la casa, un home gros y d'aire jovial, se'ns presentà en mànecues de camisa.

—Penso que es M. Josiah Brown—digué Holmes

—El mateix, senyor, y vostè deu ser M. Sherlock Holmes. He rebut la seva lletra, que m'ha dut un propi, y he seguit punt per punt les instruccions que en ella m donava. Hem tancat ab clau y per la part de dins totes les portes, y hem esperat. Estich molt content de veure que vostè ha agafat a n'aquet criminal. ¿Volen entrar, senyors, un moment a descansar?

Traducció catalana de ATXA.

(Acabarà)

CASTÁLICA

A RAMÓN VINYES

*Obrim el cor, Companya, y veement aspirem
l'aroma que's desprèn dels llimoners en flor.
Aquí, en la frescal ombra, sota un tàlem d'amor,
el rosari de nostres il·lusions destriarem.*

*De la Castalia Font l'àmfora omplenarem,
y al cantá en nostres gorges la limfa, ab tremolor,
serà com un baptisme tant purificador
que, après, sense pecar, besarnos ja podrem.*

*Les Nou Germanes, rítmiques, prompte deuràn vent
Les Nàiades, lassades, marquen un gest feli
mentre en tos ulls els òpals abrillantantse van*

*Sots l'ombra epitalàmica, com es plaent besar
y amar y extasiarse... Oh, déixem reposar
el cap sobre ton pit, y apendré a esser infant!*

JOSEPH THARRATS.

SECCIÓ FOLK=LÓRICA

Treure's un ull, perque un altre sigui cego

Els proverbis y les rondalles o apòlechs estàn íntimament enllasats moltes vegades. Uns cops els primers son l'expressió sintètica o deducció moral de les segones, y altres, les rondalles, apòlechs, faules o llegendes, son fetes a posteriori per explicar els primers.

Hi ha una frase proverbial que per tot arreu s'usa qu'es la següent: *Treure's un ull perque un altre sigui cego* o be: *Estimar-se més ser borni, mentres l'enemich sigui cego*, o be: *Hi ha qui's treuria un ull, si'l vehí s'havía de quedar cego*, etcétera. Desde'l moment que tant s'es generalisada, no podia pas faltar-ne l'explicació, que la trovem deliciosa en un *fabliau* del *trouvère* Joan de Boves, titulat «El cobdiciós y l'envejós», qu'extracatat es aixís:

Un cobdiciós y un envejós, anant pe'l mon junts, varen trovar a Sant Martí; que després d'haver caminat algú temps ab ells, s'va fer coneixer dientlosi al moment de despedirs'en:—Us vuy fer felissos. Que un de vosaltres demani tot lo que desítji, que jo li concediré desseguida, donant el doble al que no haurà demanat res.

Veusaquí als dos companys ben ale-

gres, però al meteix temps ben ennavagats, perque cadahú aspirava a la part més ventatjosa que'l Sant prometia ferli, sentint massa que dependís de l'abdicació del seu competidor, que no era pas tonto per renunciarhi. Tots dos s'exhorten mútuament a formular el desítj més soberb, y totes les rahons y les astucies son impotents contra llur resolució fermament reclosa dins llur fur intern. Per últim el cobdiciós enfurismat's tira al damunt del envejós agafantlo per la gargamella y amenantlo d'escanyarlo si no es el primer de parlar.

Aquet, tot y trovarse tant apurat, recorre encara a sa passió y crida:—Demano tenir un ull de menys.

Tal dit, tal fet: veuse'l aquí borni y el seu company cego.

Aquet es tot el benefici que varen treure abdos de llur situació y el vici va ser castigat pe'l vici meteix.

Probablement aquet *fabliau* inspiraria a Voltaire'l següent fet que conta: Un rey d'Espanya havia promés fer distribuir moltes almoynes a tots els habitants dels volts de Burgos, arruinats per la guerra. Els vassalls al ser a la porta del palau per rebre'l donatiu, s'varen quedar desagradablement sorpresos, al saber que els criats n'exigien la meitat, sense

lo qual no traurien ni una sola malla.

Indignada la gent varen tractar de ferlos pagar cara l'exigència, anantsen a queixar al rey y l'enviat com a missatger va demanar per cadahú 100 assots.

El rei va quedar-se sorprès d'aital petició y va voler saberne la causa; que un cop averiguada, va bastar perquè's donés a cada qual lo que's mereixia.

La sentència donchs, queda prou ben explicada y deixant de banda si va precedir o subseguir a la relació, fem constar la possibilitat de que'l *trouvère* s'inspirés en les rondalles populars, com gaire be tots els autors feyem.

Se tracta d'una rondalla catalana, que com gaire be totes les rondalles, son patrimoni de tots els pobles, trovantne llur origen per la major part, en la Índia. Però algún cop arriben a adaptar-se tant be en les encontrades ahont se fixen, que no sembla sinó que siguin indígenes y de cap manera importades.

La nostra rondalla té algunes variants, però la més complerta es la deguda a la ploma de mossen Esteve Casespó, publicada fa poch a Perpinyà juntament ab altres, formant un deliciós volum titulat «Contes Vallespirenchs aplegats per En Mir y Nontoquis». La copiém íntegra, perquè s'ho val y a fi de que 'ls llegidors puguin assaborir l'escatent enrahonar del Vallespir. (1)

L' AVARE Y 'L GELOS

Un die, un pobre pelegrí, un bastonet a la ma y una meytat de capa sus de les espatlles, anava de camí. Ahont anava? Era mult sensill: devia anar al monastir que acabaven de edificar al cim d'un cingle espantos, per aquells rostos del Canigu, puix venia de per la Fransa enllá y se dirigia cap al poble de Castell.

Sigui que se sentís una miqueta cansat, sigui tota altra cosa, arribat a un embrancament de dos camins, se va aturar y se va assentar su'l marge d'un camp de segle, fent cara al bosch que pujava de l'altra part de camí.

Aquí va passar un rato; se va treure d'un plech de la capa retallada un tros de pa moreno qu'havia capdat en una

masia per l'amor de Deu y se'l va menjar.

Quan se'l va haver menjat, se va abocar an un regaret d'aygua clara com un cristall que devallaba d'aquells cimboris de montanya, y que, passant sota del fullam caygut dels aybres, venia caure dins de la rasa del camí.

Se alsant després d'haver begut, el pobre pelegrí se va trovar cara a cara ambe dos homens qui baixaven cap a Vilatorrada.

Eran dos vehins d'un poblet perdut per aquelles boscuries que feyen y fan encara an al Canigu un rich mantell d'istiu que 'l gegant catalá descambia, a la tardor, pel blanch suari que l'embolica sis o sept mesos de l'any.

Dels dos homes, l'un se deya Pere y l'altre se deya Pau.

Cade un tenia un vici diferent. En Pere era avare y en Pau era gelos; mes, avare y gelos, n'eran sense mida, o sigui, d'una manera sense igual.

En Pere feya com la mar que quan mes aygua té, mes brama; y en Pau se corsecava res que de pensar qu'un altre tingués lo que li faltava an ell.

Per qui coneix poch o mult lo qu'era, en aquells temps, un verdader pelegrí, ja se pot fer carrech de la gran diferencia qu'hi havia entre 'l pobret de la capa retallada y 'ls dos companys que la casualitat li va fer encontra per aquelles costes del Conflent.

Passant devant del pelegrí, tots dos el van saludar dihent-li:

—Deu vos guart, Senyor Pelegrí, y la companya!

—Que Deu vos ampari, bona gent! Vos volria demanar un servey.

—Demaneu, sant homme, y, si se pot, mireu ho com cosa feta.

—Ja veureu! M'en vaig an un monastir que 'l comte Guifre ha fet construir per aqueixes altures en memoria de la mort de Gentil, fill del comte Tallaferró, el seu germá; y cum aquí hi ha dos camins, que tots dos pugen montanya amunt, sé pas quin es el bo, y vos agrahiria mult me mostresseu lo que me té de portar al peu d'aquell enlayrat penyatguer.

Y 'l pobre pelegrí alshi mostrava amb el bras estès una torre majestuosa que s'aixecava al bell mitj d'aquelles serres y d'aquells boscos, com un parallamps

(1) Respectem l'ortografia del autor, per la que's pasen moltes *ee* en lloch d'*aa* àtones; *uu*, en lloch d'*oo* tancades; deixan d'haverhi accents y *rr* en infinitiu, etc.

mostrú que gegants haguessen edificat per detenir o apartar de llurs testes culpables els cops de la ira de Deu.

—Aixo si que será facil, va dir un dels homens; el camí que segueix cap a l'esquerra vos portaria a Fillols y no 'l cal penre; lo que segueix cap a la dreta es el camí mateix de Castells, y allí ja trovareu l'aspre pujada que vos dura an al manastir.

El pobre pelegrí va remercia 'ls dos homens, y cum si coneixis el llur flach y que 'lse volgués corregir en aquesta vida de mal vici que tan dany alshi podia fer per l'altra alshi va dir:

—Cum vaig pel mun, capdant el pa de cada dia, me carregui pas de diners, y Deu, qui dona a l'aucellet tot quant li cal per viure, també me fa trovar diariament tot quant me cal per anar passant camí. Aixó no vol dir que no pugui vos donar un recort de mi. Demaneumé lo que volgueu y vos ho donaré.

—Y qui seu, bon pelegrí, per nos prometre lo que cap rey no nos poria donar?

—Sum sant Marty.

—Tant ne direull van exclama 'ls dos companys,

—Mes qu'hi ha una condicio; y es que un sol demanará per tots dos, y que lo qui dimanará pas res tindrà 'l doble de lo qu'haurá demanat el seu company.

—Aixo fa, va dir en Pere, que si en Pau demana una masia, jo qu'hauré pas dit res ne tindré dues?

—Aixo mateix, va responre 'l Sant.

—Y si, va dir en Pau, es en Pere qui demana un colomina, jo qu'hauré pas dit res ne tindré dues?

—Ni mes, ni menus, va responre 'l bon pelegrí.

Lo que va a arriyar? ja vos ho podeu pensar, y es lo que 'l glorios Sant havia previst: es que cap dels dos companys volia parla 'l primer.

—Si es aixis, va dir l'Avare, demana tu, Pau!

—Ah! no, va dir el Gelos, demana tu, Pere!

Y tu l'haurás y jo l'hauré; parla tu qu'ets mes vell, parla tu qu'ets mes juve.

Pe'lse posar d'accort, sant Marty alshi va dir:

—Y bé; qui sab si feyeu allo que 'n diuhen:

Teste, bellesta.

El cor me diu de penre aquesta?

—M'hi agatár pas en Pere, va dir en Pau.

—Ni tampoch me fiara de tu, va responre en Pere.

El Sant, ple de paciencia, va volgué fet una altra provatura, y alshi va dir:

—Quan eri maynatge, també feyen altra cosa per sapiguer qui tenia de comensar; deyen:

Pica muralla
de l'ou de la pulla,
quin peix qui naix,
a les portes de Fransa,
hi ha una llansa,
ves hi palla, ves hi tu,
qui fas pas res de bo.

—Aixo sun jochs de nines, va dir l'Avare.

—Que me dirien pas res de bo si un nin com tu se'n volia servir per me fer veure un apurament, va dir el Gelos.

—Ja que tan recelosos seu, va dir sant Marty, jogueu vosho a sant Joan o bannes!

—En Pau le sap massa llarga, y m'enganyaria!

—El Pere es massa traïdor, y me ficaria al sach!

Es que de cap manera l'Avare se podia decidir a renunciar a la mes grossa part, y que, ni per tot l'or del mun, el Gelos hauria acceptat qu'un altre ne tingues mes qu'ell.

Mentrestant, el temps passava, el sol ja se decantava cap a les montanyes de Sàhorra, y 'l Sant frissava.

—Si vos voleu pas acordar, ho deixarem per un altre die.

—Espereu encara un poch, va dir el Gelos, en Pere parlará.

—May de la vida, responia l'Avare, mes aviat será en Pau.

—Què si!

—Que no!

—Ja porias!

—Treurias pas mall!

—Així menjesses, com jo comensaré!

—Que m'escanyi si jo parli 'l primer!

—Poca vergonya, qui tot ho vos per tu!

—Papenyany, qui tenes de morir bucabadat!

—May mes, quina avaricia?

—Qui hagues cregut tanta gelosia?

—Alul el puny arrapat!

—Uix! l'envidios!

Sant Marty, vejent iria a males y que la renyina amenaçava d'acabar ambe truchs, alshi va dir:

—A reveure! pobre gent, y quan vos haureu desfets del vici que vos ten endogalats m'ho sabereu a dir.

Y 'l Sant va penre 'l cami de Castell, Foll de rabia, el Gelos va cridar an en Pere:

—Parlarás el primer, si o no? un!

—No! va responre l'Avare.

—Mira que t'en penedirás! Parlarás? dos!

—No y no!

—Me farás fer una desgracial Parlarás? tres!

—No, no y encara no!!! fes lo que volguis.

—Y bé, que se compleixi la teua mala sort y que se compleixi també la meua

Y se girant cap a Sant Marty, qui ja era arribat al cim de la collada y qu'anaven a petdre de vista, en Pau li va cridar:

—Feu, glorios Sant, que jo perdi un ull!

A l' instant mateix va ser borni y 'l seu company va ser ciego.

Aixís es que l'invidios se va treure un ull per no fer perdre dos a l'avare y aquest golos va poguer tocar amb els dits la veritat d'aquell reprohervi que diu: *Qui tot ho vol, tot ho perd*

Sant Marty va recular y alshi va dir a tots dos:

—Desditjats de vosaltres! ara veyeu ahont vos ha portats el vostre vici!

Tots dos varen caure de genulls als peus del Sant, pregantlo que tingués pietat d'ells.

—Penediu vos, alshi va dir ell, y seguiu mé. Vos faré entrar com a frares llechs en el convent del comte Guifre; y alli demanareu, cade die, perdo a Deu de la vostra duresa de cor. Pot esse que, a la fi dels vostres dies, alcanseu la misericordia del saberá Jutge.

Y sant Marty se 'lse va endur cap al monastir, ahont moriren contrits y penedits. Que Deu els hagi perdonats! Y crich, crach, el conte es acabat, aquí dalt hi passa un rat.

Es molt aventurat assegurar si aquesta rondalla es genuinament catalana; pero crech qu' encara ho es més pensar que sigui original del *tronvère* Joan de

Boves, que vivia en el sigle xiii, uns doscents anys després d'haber se fundat el convent a que s' refereix la rondalla, o sigui l' abadia reyal de Saint Martí del Canigó.

ROSSEND SERRA Y PAGÉS.

El famós *Detective Sherlock Holmes* que tants d'amichs s'ha fet entre nosaltres (y deixebles també, car en Xavier Viura ja fa dies que corre ab una lupa, escometent als pacífics vianants ab les seves adivinacions extraordinaries) ha vingut, aquests dies passats, a fernos una visita de compliment instalantse en l'escenari de Novetats, desd'ahont ha fet les delícies de la concurrència.

Tres representacions hi ha donat (Dissapte nit y Diumenge, tarde y nit,) y el públich no hi ha fet pas falta aplaudint d'allò més als actors y a n'en Salvador Vilaregut, traductor de l'obra.

C. N. R. Firaller.—L'inauguració de sessions de teatre modern celebrada dissabte passat, mereix que'm parlem extensament, de primer perquè ab valiosos elements com nostres estimats actors Tort y Puiggari, ja indica el relieu que pot donarshi, en una festa d'aytal mena.

Les obres escullides foren *Com les fulles*, hermosa producció den Giacosa y el quadret den Berga *Cavalleria rusticana*. La primera, traducció del novelista senyor Oller.

Obtingué bona interpretació per la senyoreta Roldán y els esmentats senyors Puiggari y Tort. La Sra. Parsiva (P.) ab el paper de «Nennele», no'l detallà prou, sobretot al darrer acte, causa potser de la poca experiencia teatral. El senyor T. Boquet, si's refrena del moviment de mans y arrupiment d'espatlles, vicis que's noten facilment, guanyarà molt, ja que reuneix dots de galán jove que'l faran envejable. En el tercer acte senti de veres el paper, qualitat excelenta per un actor. Els demés compliren. La decoració digna de censura. La segona obreta traducció dels senyors Costa y Jordà, anà molt deficiente: tret den Tort, els demés molt distrets y fora de tò en diferents escenes de conjunt. La Sra. Cases, feble per un paper tant elevat. El senyor Donato no s'identificà prou del caràcter de «Turidu», puig no es el tipo que'ns presentà el jove aficionat. La decoració, germana de la primera: els tochs interiors, ridícols. Val la pena de que «Fivaller» presentí les obres ab més propietat escènica ja que es llàstima veure artistes com en Tort y en Puiggari, que foren els héroes

de la vetlla, bregar entre teles esqueixades, y frontis d'escalers, en lloch d'entrades de temples sicilians. Ah... supliquem que un cop aixecat el teló no's permeti l'entrada, car el continuat trepitg, torba l'atenció del actor y espectador a la vegada.

—*Els Novells*.—Bé; molt bé: y'ns ho pensàvem! Ab la grapa den Massot y el carinyo dels *Novells* la cosa anà que ni una seda.

La Resclosa—obra d'apariencia facil de representar—mes difícil de interpretar ab conciencia, va anar molt bé. La Sra. Cardalda fou la qu'estigué en ver caràcter ab en el paper de «Quima». Estudiosa la Srta. Riera, però encara podia fer més. Els joves senyors Dalmau, Arcadi, Andrés, Claramunt y Más, en els seus papers, no desmereixeren per res el conjunt, sortintne victoriosos, mercès al constants timoneig del patró que'ls manava. Entre 'ls nodrits aplausos, nosaltres hi ajuntem els nostres. Ara, res de pretensions, car el castell qu'ara tant bé và, cauria. La pessa *Matalas callandu* ab tot y la seva xavacanería va fer riure. Ens té sense cuydado, lo insubstantial.

Pel mes vinent se prepara una nova producció, en la que potser hi treballarà el senyor Massot. En parlarem.

—*Associació Catòlica*.—Invitats particularment, assistirem a la festa donada darrerament a n'el espayos saló d'aquesta associació.

S'hi representà el quàdret: *La inocencia triomfant*, d'argument feble, però interpretat, ab carinyo, pels deixebles senyors Fàbregues, Alvedra, Carné, Ayalar y Castro.

Tant el senyor Gorgas, com D. Mariá Fortuny, foren aplaudits ab entusiasme per llurs respectius discursos. La festa deixà grata recordansa.

—*Casa del Poble*.—Dugues festes brillantes s'han donat darrerament a n'aquest local, per cert curullat de gent.

Les obretes *A pel y a repel* y *Cura de moro*, dessempeñades, tarda y vetlla, del mateix dia, feren riure de veres a la concurrència, encara que l'actriu era molt poca cosa; be els senyors Canut y Rodón.

Diumenge passat se representà el drama den Puig y Ferrater *Aygues encantades*. Despres de la conferencia den Sucre, estudi concient de l'obra, comensà la interpretació de la mateixa. Ratllà a un lloch meritíssim la senyoreta Pahissa, actriu de ver talent, que hi brodà detalls verament remarcables. En quan als actors, en conjunt, tenien quelcom que desitjar, potser a causa de la complicació escénica, haventhi al segon acte forsa inseguritat. La senyora Boix, coneguda actriu, carecterisà el paper fidelment.

—*Germanor*.—Pel mes vinent se prepara el precios drama den Rovetta *Papá ministre*, traduït per l' eminent novelista don Nacis Oller. En parlarem com se mereix. També sabem que aquesta agrupació pensa posar en

escena obres del teatre modern, tan catalanes com estrangeres.

Estudiar, amichs, y *javanit!*

—*Foment Autonomista Català*.—El concert donat per la nena violoncelista Aurelia San-cristòfol y pel jove Costa, subvencionat per l'Ajuntament per acabar els seus estudis a Bruseles, fou un aconeteixament artístich de veres.

El programa era compost d'obres de Bach, Mozart, Chopín, Saint-Saëns, Klengel y Pöpper. Rèbin nostra coral felicitació.

SAN GERVASI.—«Centre Autonomista Català».—El dia 19 posaren en escena el drama en quatre actes *La Mort Civil*, quinz interpretació anà molt ajustada. En Joseph Serra, encarregat del protagonista, tingué moments felicíssims, especialment en el quart acte. Secundaren molt acertadament, les senyores Loran y Persiva C., senyoreta Rita y senyores Boquet P., Bartrina, Boquet E., y Rita.

Para el dia 24 *Papá ministre*.

LES CORTS.—«Ateneu Republicà».—Dirigida per en Prats, s'hi representaren *Gras y Magre*, l'*Agencia d'Informes comercials y Astro-nomia Còmica*. Dites pessés foren del agrado del públich, que seguí constantment ajudanthi la bona interpretació de la senyora Hostau y germans Prats principalment. Cal tenir un xich de criteri al triar les obres: hi han mil pessés en el teatre català que valen més y son més xistoses que alguna de les que feren darrerament a n'aquest centre. Ho recomanem al senyor Prats.

GRACIA.—«Círcol de propietaris».—Ab en públich ben lluhit s'hi representà una comedia castellana y després el quadre de costums catalanes den Camprodón *La teta gallinaire* dirigida pel Sr. Mantua y acompanyat ab son desemeny per la senyora Bozzo y senyors Ferrer, Rubio, Bello y Quintana.

Pera el dia 25 anuncien la comedia *No es tan fiero*.

—«Salud Sport».—En aquesta important societat després de una comedia dels Germans Quintero, representaren l'idili en un acte den I. Iglesias *La alegría del sol* que fou ben representada y escoltada ab veritable interés.

—«Casino Artesà».—*La mare eterna* den I. Iglesias fou l'obra representada diumenge passat, dirigida molt encertadament pel senyor Puig y desemenyada per la senyoreta Amat, qui feu una Marió que'ns va agradà molt, may l'haviem vist ab tanta justesa; si estudia forsa, y procura sempre dir el paper ab naturalitat, esperem veureli fer quelcom més.

El senyor Galindo hi posà l'ànima per sortir aýrós del difícil paper que representava, logrant que'l públich li dediqués la major part de aplaudiments per lo que'l felicitem: el senyor Puig (T.) digué molt bé y ab sentiment; segueixi aixís que guanyarà; el senyor

Garriga y Calaf bastant bé; els senyors Sánchez y Aguilera, sortiren del pas.

En resum, un conjunt ben portat y ab alguns moments dignes d'elogi.

—«Joventut Catòlica de Gracia».—En aquesta societat se representà el diumenge *Un manresà de l'any vuyt* (sense dames.) Tots se portaren bé, devint felicitar als coratjosos joves senyors Claveras (R.) y Caminal per la justesa y aplom ab que desempeñaren els papers de Bartomeu y Benet de quins se varen encarregar a darrera hora per haver tingut que deixar aquell local el senyor Pont a causa de la gran malaltia que aclapara a un dels seus fills.

Per fi de festa se posà *Cura de Moro* (també sense dames) obtinguent una regular execució.

Recomanem que procurin acabar un xiquet més aviat.

—«La Filantròpica».—El diumenge passat posaren en escena *La Guardiola* ab una execució del tot fluixeta.

Pel dia 25 anuncien *La mà de mico y Nit de reys*, hi anirém, si no's cambia el programa, com altres vegades ha succehit.

—«Sant Lluís Gonzaga».—El diumenge passat s'hi posà en escena la bonica comedia en tres actes den Manubens *En Joan de la calma* executat regularment, notantshi manca d'estudi; de tots els qu'hi prengueren part, sobresortí el senyor Nicolau que desempeñà el paper de Joan ab molta exactitut, els demés feren lo que pogueren; havem de observar al senyor Bohera que no exageri tant la nota còmica, que no hi ha necessitat de fer el pallaso perquè'l públich rigui.

Després se estrenà el quadret líric *Pà y Cateisme*, original dels socis senyors M. Enrich y P. Moreu; es una obreta sense pretensions y de facil execució; tots els que hi prengueren part foren aplaudits al final de l'obra, la que resultà molt al públich qu'allà s'hi reuneix.

—«Unió Republicana Gracienca».—Es forsa encoratjadora la tasca empresa per els joves d'aquesta entitat que componen el Grupo Peer Gynt, per la fermesa de voluntat que demostren al continuar les funcions extraordinaries ab el mateix entusiasme que'l primer dia complint aixís els seus propòsits, ab tot y haver de vencer una pila de dificultats que se'ls hi han presentat com sempre succeeix en aquestes empreses.

Y es per'xò que no'ns cansem de elogiar son trevall y alentarlos a que no's desanimin, puig el públich qu'assisteix a n'aquestes vetllades ha donat mostres de veritable interès en totes les obres que s'han representat.

La mare eterna, den I. Iglesias fou l'última que posaren en escena y si havem de dir la veritat, en quant a la execució de totes les obres qu'han fet, es la qu'ha fluixejat més; la senyoreta Roldàn tingué alguns moments ben

ensopegats; el senyor Donato se sostingué molt bé, exteriorisant sos amors ab molta justesa; el senyor Tor ens va fer creurer que no se li encaixava bé el Florenci, sobre tot en el primer y segon acte, puig altres vegades li havem vist fer el Grabel en la matetxa obra y'ns ha deixat més convensuts, en tot, va fer un tercer acte digne d'elogi y si la llum ha gués sigut donada més a temps s'hauria apreciat encara més el seu trevall; el senyor Sirvent hi estigué bé, el senyor Freixas fent l'Andreu sortí del pas, lo mateix que'ls altres que hi prengueren part.

—«Teatre Modern».—El dijous dia 16 tingué lloch una funció organizada per l'Institut Obrer Graciench a benefici de les escoles que sosté aquest Gentre, posantse a més de unes sarsueles de *gènero chico* el quadro dramàtic den Burgas, *Calvari Amunt*. La execució a càrrech de la Srta. Sabater y els Srs. Calveras, Plaza, Roca y Bonet, deixà molt que desitjar, faltantlos del tot el sentiment que's mereix aquest quadret dramàtic.

El disapte següent per la companyia d'en Buxens's posà la *Toalla Frinè* y al diumenge *Les Garces y Marit Bis*, rebent aixordadors aplaudiments tots els que hi prengueren part, d'un modo especial la Sra. del Castillo y el Sr. Buxens.

Voldriem veurer aquesta companyia prosseguir el camí emprés de fer obres modernes, car creyem fermament que aquestes els escauen molt més que aquells dramons de quins fins ara havien mostrat tanta predilecció. En preparació *Els vells*.

En aquest teatre dimars passat hi tingué lloch una funció extraordinaria a benefici del obrer Andreu Aguilar, prenenthi part el quadro dramàtic del Centre Nacionalista Republicà de Gracia, posant en escena el drama *L'Hèroe* den S. Rusiñol, distingintshi considerablement en sa execució la senyoreta Prats y el senyor Claramunt que feu un «Hèroe» acabadíssim; els senyors Nolla y Xuclà superiors; el senyor Adrià feu un «Clapat» ben ensopegat; molt bé el senyor Bertràn; aquest jove va millorant cada dia, ho celebrem; les senyores Casases, Carnicero y els senyors Cullerell, Rojas, Tort y Graells ho feren anar bé; resultant un conjunt digne d'aplausos; llàstima que tots plegats tenien d'esforsarse molt per les condicions del teatre.

Després de cantar varies pesses el chor «L'As de copes», representaren la comedia en un acte *Un recó*, desempeñada ab molta justesa per la senyora Cardalda, senyoreta Hernandez y senyors Claramunt, Adrià y Nolla.

SANT MARTÍ.—«Ateneo de Sant Lluís».—La tarde del diumenge prop passat la companyia de aficionats de la mateixa, posà en escena una obra castellana, evidenciantse una vegada més, la nostra opinió, que'l no parlar la llengua propia es el primer y més gran, tal vegada, dels inconvenients.

Apart de lo dit, no era prou cuidada la direcció escènica, ja que'ls personatges tots, s'apilotaven y movien casi ben bé a gust de cada hù.

No podem deixar de dir al Srs. Martí, Junca, Freixa, Melich, Morera, Cuixar, Más, Altarriba, Periz y Picas, que hi prengueren part, que procurin esmenarse cada hù respectivament, ja de exageracions en el gust y la veu, d'amanaments y equilibris.

Finalisà 'l programa la pessa *L'assunció*. Nombrosa concurrencia esclatà en aplaudiments al final de tots els actes.

—«Associació Autonomista Republicana da la Sagrera».—Ab un artístich programa aqueixa entitat, anuncia pel proper dissapte, que la companyia dirigida per en Joan Moranta posarà en escena *L'hereu escampa* d'en Rusiñol y *Cor endins* d'en Iglesias. No hi faltarem y en parlarem.

Dels nostres Corresponsals

MANRESA.—A l'Ateneo Obrero van representar diumenge passat ab for-a carinyo, *Lo liri d'Aigua*, qu'obtingué molt èxit, com totes les obres nostres qu'interpreta 'l seu quadre dramàtich.

Unanimement, la gent creu més bona la companyia den Peipoch, qu'ens ha dat quatre representacions, quan fa català que quan parlen armonioso. *La Taberna*, aquell arranjament que 'ns dongueren diumenge, resultà bastant deslizada d'execució; tan sols en Capdevila estigué admirable, els demés discrets y prou.

Esperem parlar d'aquestos artistes a la propvinenta temporada, que anuncien pomposament.

BERGA.—La companyia que dirigeix el senyor Navarro, diumenge va posar en escena *Bataia de reynes* ab una execució bastant passadora, distingintse la Sra. Rovira, sobre tot en el tercer acte y el Sr. Banyeras qui tingué alguns moments molt justos.

Els Sres. Espinosa y Marinello y la senyoreta Martí ens feren passar una bona estona ab la pessa *Un model de matrimonis*.

Hem vist anunciat, per les vinentes festes, un altre dramón castellà.

Sr. Navarro, fassins català sempre. No ha pas de serli gran sacrifici, y vostè mateix podrà notar com deixa molt més complaguda la concurrencia y fins com ne treu millors resultats.

VILASSAR DE DALT.—Teatre Centre «La Estrella».—Diumenge, dia 19, tingué lloch en aquet teatre el benefici de la simpàtica actriu lirich-dramàtica, D. Josefina Sallarès, la que de un temps en eixa part, vé sent la admiració del públich vilassanès. Se representà el quadre dramàtich d'en Burgas *Calvari Amunt*, *Sirena*, de l'Apeles Mestres, *La alegría del Sol*, de Iglesias, y el monòlech d'en Guimerà

Mestre Olaguer, en el que fou molt aplaudit l'aficionat senyor Graupera, qui demostrà tenirlo ben estudiat. Igualment foren aplaudits els senyores Parerna, Saborit, Colomer, Abril y Mayoral, en les anteriors.

BADALONA.—En el Teatre Zorrilla s'hi representa 'l dijous passat per la companyia Gimenez Morera una representació del magnífich drama de Gerolamo Rovetta *Papà ministre*, traducció catalana de Narcis Oller, obtenint una brillant interpretació, particularment per part del senyor Gimenez, qui feu una veritable creació de la figura del protagonista, com li demostrà 'l públich aplaudintlo ab justícia junt ab els senyors Ballart, Bozzo, Capdevila, Viñals y de la senyora Marsal, que eslligue molt justa en la part de Remigia. Dirigida per el senyor Barbosa, posaren la comedia de 'n Pous y Pagés *Un cop de Estat*, molt ben representada per quants hi prengueren part. Felicitem a l'empresa per haver-nos donat a fruir una producció de gran mèrit y gust artístich. Pera 'l dia 30 anunciaren la segona representació de *El Detective Sherlock Holmes*.

En el Teatre Espanyol, la agrupació Patria y Art, de Gent Nova, donà 'l diumenge a la tarde un representació de *L'hereu escampa*, devant de una nombrosa y distingida concurrencia, que sorti altament satisfeta de la justa execució que donaren a l'obra d'en Rusiñol els distingits joves d'aquet quadre dramàtich.

CERVERA.—El diumenge prop passat, el grupo de aficionats que ve actuant en aquest Teatre Principal, junt ab les actrius Paquita Lostaló y senyoreta Laura Oromí, baix la direcció del primer actor senyor Victòria Benedicto, empengué una excursió a la pintoresca vila de Guisona, posant en escena en son teatre de la societat La Recreativa, lo sentimental drama *La Mare*.

Degut al gran ajust y acert ab que 'ls senyores Rosinés, Franquesa (pare y fill), Luçaya, Gómez, Pujaló, Fornells y nen Solé, van saber interpretar llurs papers, resultà un conjunt més que arrodonit, habentse aplaudit estrepitosament les escenes més culminants, y tingut que aixecarse el teló al final del tercer acte, y del de la obra en mitg de sorollosos aplausos.

Per fi de festa, se posà la graciosa comedia *La venjanca d'una sogra*.

NOVES

Sembla que la Empresa del Teatre Principal no pert pas el temps, en lo referent a preparació de la vinenta temporada d'hivern, ja que además de la rondalla popu-

lar d'Alsacia, *Els Picarols*, dels celebrats autors Erckmann-Chatrian, y de la comedia d'en Louis Forest: *Dia de pluja*, ab que comensarà ses tasques teatrals, a mitjans de Septembre vinent, té ja la exclusiva pera estrenar, en català, les famoses comedies del eminent dramaturg anglés Henry Arthur Jones (l'autor de la magnífica *Victoria dels filisteus*, que tan bon èxit va obtenir a Roma) *Els Hipocrites* y *Els Mentiders*, considerades, en el mon teatral anglo-saxó, com les dugues obres mestres del esmentat autor. No dubtem que les estrenes de les mateixes han de fer molt soroll.

També la dita Empresa té l'intent de donar a coneixre en la vinenta temporada, el sensacional drama en quatre actes, extret per l'escriptor italià Silvano d'Arborio, d'una de les més suggestives noveles de Conan Doyle. Aquest drama porta el titol de *El gos dels Baskerville*, y es protagonista en el mateix, el detective *Sherlock Holmes*. Calculin nostres llegidors, ab quin interès deurà ser esperada pel públich la esmentada estrena.

En el mateix teatre han contractat al celebrat actor Enrich Guitart.

D'això se'n diu no adormirse en sus laureles.

Han pensat els senyors del Principal en les conseqüències que podria tenir la lluita de'n Raku ab la *Chelito*?

Ens sembla que podrien ser fatals pel teatre y que, segons com s'ho prengué el públich, el teatre Principal no tornaria a ser may més considerat com un dels teatres més importants y seriosos de Barcelona.

Una mica de compte, senyors empresaris! Certs espectacles diuen molt poch a favor de qui hi assisteix y, sobretot, a favor de qui's organisa.

De segur que els senyors del Principal se resistirien a posar en escena la *Salomé* de Oscar Wilde. Veritat, senyor Cases? Y donchs, home de Deu?

Ha estat gran l'èxit de la nova publicació *Literatura sensacional*. Se veu que'l gran detective *Sherlock Holmes* té ferms admiradors entre nosaltres y la seva aventura *El crim d'Hampstead* que, convenient-

ment traduïda, publicava *Literatura sensacional* ha estat llegida y comentada llargament y entre'l més gran entusiasme. *Les ulleres d'or*, també han despertat forsa interès y el segon nombre de *Literatura sensacional* que deu acabar de publicarles, ens consta que es esperat ab ànsia.

Avuy, tal com anunciem a darrera plana, ha aparegut dit segon nombre. Dónguinse pressa a comprarlo abans no s'agoti l'edició que'ns consta que es nombrosa y que's ven, com es sabut, a 10 cèntims l'exemplar, preu extraordinàriament econòmic, donada l'abundor de lectura y la excelent presentació del periòdich.

BIBLIOTECA "DE TOTS COLORS"

OBRES PUBLICADES

Gabriel d'Annunzio: *La llàntia del odi*, tragedia en quatre actes. Traducció de Salvador Vilaregut. 2 pessetes.

Joseph Morató: *La fortuna boja*, comedia en quatre actes. 2 pessetes.

Gerolamo Rovetta: *Papà ministre*, drama en tres actes, traducció de Narcís Oller. 2 pessetes.

Felix Duquesnel: *¡Por!* comedia en un acte, traducció de Narcís Sicars y Salvadó 50 cèntims.

Els mestres contistes. Volum primer (Ivan Tourgenieff, Hégésippe Moreau, Eça de Queiroz). 1 pesseta.

(Les obres *¡Por!* y *Els mestres contistes* les donarem als nostres favoreixedors a 30 y 50 cèntims respectivament sempre que les comprin directament en la nostre administració y ens presentin, per justificar el seu caràcter de favoreixedors d'aquesta empresa, qualsevol dels volums publicats en la biblioteca DE TOTS COLORS).

OBRES EN PUBLICACIÓ

Gerarth Hauptmann: *La campana submergida*, rondalla escènica en cinch actes.

Manel Folch y Torres: *Les ales de cera*, comedia en dos actes.

OBRES EN PREPARACIÓ

Adrià Gual: *Els pobres menestrals*, comedia en tres actes.

Gerarth Hauptmann: *L'assumpció de Hannele Mattern*, drama d'ensomni es dos actes, traducció de Carles Capdevila.

Edgar Poe: *Cor delator*, Monòlech, traducció de A. Albert Torrelles.

Els mestres contistes. Volum segon.

Imp. DE TOTS COLORS

l'Exit! Exit extraordinari de

LITERATURA SENSACIONAL

Nova publicació catalana que consta de **16 grans pàgines de lectura selecta y emocionant**, ab una magnífica portada tirada a dues tintes y que's ven, en tots els kioscos a

10 ets.

S'ha hagut de reimprimir el primer nombre que repartia, sencer, **EL CRIM D'HAMPSTEAD** y comensava **LES ULLERES D'OR**.

El segon nombre de

LITERATURA SENSACIONAL

que **HA SORTIT AVUY**, acaba

LES ULLERES D'OR,

Aventura de **EL DETECTIVE SHERLOCK HOLMES**

y comensa

EL CAMPIO DE FOOT-BALL.

LITERATURA SENSACIONAL

será ab el temps, una magnífica colecció de tot lo més notable que s'ha produhit en aquest genre, pels més eminents escriptors, nacionals y estrangers.